

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. III. Quinam possint consuetudinem introducere?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

vim legis, jam sufficienter approbant omnem huiusmodi consuetudinem; sed de facto id stabilitum est non solum in iure Civili in leg. *De quibus ff. De legibus*, sed etiam in iure Canonico in cap. ultimo, *De consuetudine*; ergo non requiritur alius consensus. Aliqui tamen cum Vasq., & Leon. putant requiri etiam consensum personalem saltem tacitum, & virtualem proprii Principis; unde putant requiri, quod Princeps habeat actualement notitiam huius consuetudinis, & saltem tacite illam approbet per hoc, quod non repugnet, cum facile possit. Ratio videtur esse, quia non omnes consuetudines a Principe approbantur; multæ enim solum permittuntur. Sed respondetur, vi legum dictarum approbari generatim omnes consuetudines rationabiles, atque adeo istas omnes habere vim legis, permitti vero dumtaxat consuetudines irrationabiles, & idcirco istas non habere vim legis.

Oppones: hinc sequeretur, quod consuetudines omnes hæreticorum de facto abrogarint leges Ecclesiasticas; unde isti non peccent non servando festa, jejunia, impedimenta matrimonii iure Ecclesiastico inducta, & alia huiusmodi, si contrariam habeant consuetudinem.

Respondeo tamen negando sequentiam; quia relate ad hæreticos non solum non habetur consensus Pontificis approbatus suarum consuetudinum, sed illæ reprobantur; Nam ut loquitur Less. apud Gobat. tract. 9. cap. 1. sect. 8., non præsumitur Pontifex consentire in consuetudines hæreticorum, aut eximere illos a communi lege, cum sint rebelles Ecclesiæ; nec ullum hac in re favorem, aut benignitatem merentur.

ARTICULUS III.

Quinam possint Consuetudinem introducere?

- I. *Privata persona consuetudinem obligatoriam inducere non potest, quamvis sit Rex.*
- II. *Cur Episcopus per contrariam consuetudinem non procedit ad subditorum correctionem cum consilio Capituli, prout lege olim tenebatur?*
- III. *Neque Communitas imperfecta, ut familia, consuetudinem inducere potest.*
- IV. *Consuetudo laicorum non obligat Clericos, nec vice versa. At ad abrogandam legem, qua laicis, & Clericis sit communis, sufficit major pars Communitatis, etiamsi sit solorum laicorum.*
- V. *Fœmina non possunt sua consuetudine abrogare legem solos Masculos obligantem. Possunt tamen Moniales sua consuetudine proprias leges abrogare.*
- VI. *Mercatores possunt sua consuetudine abrogare leges proprias, ac veluti municipales.*

I. **C**onsuetudo abrogans legem ab iis inducenda est, qui legem servare tenentur. Ratio est, quia consuetudo abrogat legem per actus contrarios; non sunt autem legi contrarii actus, nisi fiant ab iis, qui legem servare tenentur. Consuetudo etiam præter legem, ut vim legis habeat, ab iis introducenda est, qui legum sunt capaces, ut patet; unde pueri ante usum rationis, amentes, furiosi consuetudinem huiusmodi non introducunt: Sicut autem peregrini, & forenses non ligantur loci consuetudinibus, quia, ut supra diximus, non tenentur legibus loci, in quo pro majori parte

anni non commorantur; ita nec consuetudinem introducere possunt, quæ incolas obliget.

Quæritur primo, An possit privata persona consuetudinem introducere habentem vim legis?

Respondeo, certum esse, quod non possit, etiamsi potestatem legislativam habeat, ut Rex: Ad consuetudinem enim consensus plurium, & convenientia in actibus requiritur; Unde Princeps non censetur præceptum imponere subditis, ex eo quod hoc, vel illo modo operetur: Ex quo a fortiori fit, quod nec possit id subditus; irrationabile enim est, quod subditus transgrediendo legem possit se ab illa eximere; facile enim induceretur ad legem violandam, ut illam excuteret: Quod argumentum non militat in Communitate, quæ non facile inducitur ad transgrediendam legem, ut illam abroget, sed ideo sæpe illam transgreditur, quia est ardua; & conveniens est bono publico, ut lex ardua, quam Communitas ferre non potest, abrogetur.

II. Dices. Episcopus erat obligatus procedere in correctione subditorum cum consilio Capituli, ex cap. 1. *De præscriptionibus in 6.*, & tamen consuetudine a se introducta eximere se potuit ab hac obligatione, ex cap. *Non est, De Consuetud. in 6.*, ergo potest privata persona consuetudinem introducere.

Respondeo negando consequentiam, nam talis exemptio non est exemptio directa ab obligatione legis, ut notat Pal., sed indirecta, quatenus adversus Capitulum præscriptum est, ne habeat jus conveniendi in correctione subditorum; & sic ex obligatione illius legis Episcopus exemptus est per sublationem materiæ legis; potest enim quilibet præscribere adversus jus alterius, & sic privata persona ponere potest consuetudinem præscripti-

vam juris alterius; non vero consuetudinem legalem.

III. Quæritur secundo; Qualis debeat esse Communitas, quæ potest consuetudinem legalem introducere?

Respondeo cum communi, non factis esse Communitatem imperfectam, ut est familia; sed requiri Communitatem perfectam, ut est Regnum, Provincia, Civitas. Ratio est, quia cum consuetudo habeat vim legis, debet posse introduci a Communitate, quæ habeat vim condendi leges; sola autem Communitas perfecta, ut Respublica, potest condere leges, ut diximus quæst. 1. art. 3.: Et quia etiam Civitates subditæ possunt de consensu Principis supremi ferre sibi leges municipales, ideo etiam Civitates subditæ possunt introducere consuetudines legales, quæ scilicet ex consensu tacito, aut juridico Principis vim legis habeant: Debent tamen a majori parte Communitatis introduci, ut censeatur tota illa Communitas in tales consuetudines consentire.

IV. Ex dictis sequitur primo, quod si laici introducunt consuetudinem aliquam adversus legem propriam Clericorum, non proinde eximantur Clerici ab obligatione talis legis, nec e contra. Ratio est, quia consuetudo unius Communitatis non potest aliam Communitatem deobligare a lege propria alterius Communitatis; Laici autem, & Clerici circa leges proprias se habent, ut Communitates diversæ: Contra vero, quando lex est communis laicis, & Clericis, ut est lex jejunii, festorum servandorum, &c., possunt laici, qui sunt major pars Communitatis, sua consuetudine contraria eximere Clericos a tali obligatione. Ita Suar. lib. 7. cap. 26. num. 12. contra Paludan., & Sal. disp. 19. sect. 15. num. 105. putantes, quod laici faciant diversam Communitatem a Clericis; unde si laici ex consuetudine

ab iis introducta tenentur jejunare, non proinde teneantur Clerici, qui non consueverunt jejunare; Probabilior tamen videtur sententia opposita Suarii.

V. Sequitur secundo, fœminas non posse sua consuetudine abrogare legem obligantem solos masculos; sicut non possunt laici abrogare leges proprias Clericorum; Possunt tamen fœminæ, verbi gratia Moniales, sua consuetudine abrogare leges proprias, aut alias inducere, ut docent communiter cum Suar., Sal., Bonac., Pal. num. 6., quia Communitas fœminarum est capax ferendi leges proprias de consensu Principis.

VI. Sequitur tertio, Communitatem mercatorum posse consuetudine sua abrogare leges proprias, & veluti municipales, aut novam obligationem sibi imponere; cum etiam talis Communitas sit capax propriæ legis, & possit de consensu Legislatoris sibi leges imponere, ut iidem Doctores docent.

Inquiri P. Andreas Zuccherius Soc. Jesu in suis apprimè eruditiss., & commendatis Decisionibus Patavinis de obligationibus Patrum familias Casu ultimo Mensis Januarii, Num sit obligatoria consuetudo inveterata alicujus familiæ, ut quotidie stata hora congregetur ad quasdam preces simul recitandas. Et quamvis pro parte affirmativa plura motiva adducantur; negativæ tamen merito adhæret; tum quia hujusmodi consuetudines non introducuntur animo se & alios obligandi, sed ex mera devotione; tum etiam quia familia privata est quædam Communitas imperfecta, quæ consuetudinem legalem habentem vim legis introducere non potest, ut notat Palaus pun. 3. n. 2. ex Suario. Etenim Paterfamilias ut talis solum habet potestatem æconomicam, non politicam; neque potest filijs, & alijs

subditis legem imponere, sed solum præceptum; unde consuetudo, etiam ut conjuncta cum Patrifamilias auctoritate, vim legis non habet.

ARTICULUS IV.

De Effectibus Consuetudinis.

- I. Consuetudo inducit obligationem, abrogat legem, illam interpretatur, actum irritare potest, non secus ac lex, ac reddere aliquem inhabilem ad Beneficia.
- II. Potest aliqua consuetudo obligare solum ad panam, & non ad culpam.
- III. Potest etiam abrogare pœnam, relicta obligatione ad culpam.
- IV. Et e converso potest abrogare legem obligantem ad culpam, relicta obligatione ad pœnam.
- V. Num possit abrogare legem vetantem consuetudinem contrariam?
- VI. Lex de non trahendis Clericis ad potestatem laicam cur non possit consuetudine contraria abrogari?
- VII. Si reprobetur consuetudo contraria ob periculum damni, hoc cessante potest lex per consuetudinem in oppositum abrogari; Secus vero si reprobetur ob intrinsecam ejus malitiam.
- VIII. Num clausula illa, Non obstante consuetudine in contrarium, abroget non solum consuetudinem præteritam, sed etiam futuram? Et num etiam immemorabilem?
- IX. Potest consuetudo, non secus ac lex, abrogare legem irritantem; potest etiam reddere irritos actus ceteroqui validos.
- X. Quonam pacto consuetudo legem interpretetur? Et quomodo ea sit regula contractuum?

I. Mul.